ÖNSÖZ 9

GİRİŞ
ON ALTINCI ASIR REFORM HAREKETLERİ 13
1. REFORMUN ÖNCÜLERİ 16
2. REFORMUN ORTAYA ÇIKIŞ NEDENLERİ 18
3. ON ALTINCI ASRIN ÖNEMLİ REFORMCULARI 21
3.1. İsviçre 21
3.1.1. Huldrych Zwingli 22
3.1.2. Heinrich Bullinger 28
3.2. Cenevre 30
3.2.1. John Calvin 30
3.3. İskoçya 36
3.3.1. Patrick Hamilton 37
3.3.2. George Wishart 37
3.3.3. John Knox ve İlk Reform Kilisesi'nin Kuruluşu 38

BİRİNCİ BÖLÜM
PRESBİTERYEN KİLİSE TARİHİ 43
1. İSKOÇYA 43
1.1. Presbiteryen Kilisesi'nin Kuruluşu 44
1.2. Anglikan Baskısı ve Milli İskoç Sözleşmesi 48
1.3. Westminster Kongresi 51
1.4. II. Charles'in Anglikanizm'i Kurma Teşebbüsü 53
1.5. İskoç Kilisesi'nde Bölünmeler 55
1.6. Kiliseler Arasında Yeniden Birleşmeler 61
1.7. Günümüzde İskoçya'da Presbiteryen Kiliseler 65
2. İNGİLTERE 66
3. İRLANDA 70
3.1. Presbiteryenlerin İrlanda'ya Girişi 71
3.2. Kilise-İktidar Gerginliği 74
3.3. İrlanda'da Kurulan Presbiteryen Kiliseler 76
3.4. Günümüzde İrlanda'da Presbiteryen Kiliseler 80
4. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ 81
4.1. ABD'deki Presbiteryenlerin Kökeni 82
4.2. ABD'deki Presbiteryenlerin Tasnifi 87

4.2.1. Ortodoks Presbiteryenler 90
4.2.1.1. İlk Presbiterlik ve Sinodun Kurulması 90
4.2.1.2. Eski Taraf-Yeni Taraf Bölünmesi 93
4.2.1.3. İki Tarafın Yeniden Birleşmesi 99
4.2.1.4. ABD'de Presbiteryen Kilisesi 101
4.2.1.5. Eski Okul-Yeni Okul Bölünmesi 107
4.2.1.6. Birleşik Devletlerde Presbiteryen Kilisesi 112
4.2.1.7. İki Okulun Yeniden Birleşmesi 116
4.2.1.8. ABD'de Birleşik Presbiteryen Kilisesi'nin Kuruluşu 120
4.2.1.9. ABD'de Presbiteryen Kilisesi'nin Yeniden Kuruluşu 121
4.2.2. Fundamentalist Presbiteryenler 122
4.2.2.1. 'Birleşmiş' ve 'Reform' Kiliselerinin Kurulması 123
4.2.2.2. Birleşmiş ve Reform Kiliseleri'nin Birleşmesi 124
4.2.2.3. Birleşmiş Reform Kilisesi 126
4.2.2.4. Kuzey Amerika Birleşik Presbiteryen Kilisesi 128
4.3. Günümüzde ABD'de Presbiteryen Kiliseler 128

İKİNCİ BÖLÜM
İNANÇ ESASLARI ve RİTÜELLER 135
1. DOKTRİNEL ÖLÇÜTLER 135
1.1. Bildirgeler 136
1.2. İlmihaller 142
1.3. Terbiye Kitapları 142
1.4. Dua Kitapları 143
2. İNANÇ ESASLARI ve RİTÜELLER 148
2.1. Tanrı İnancı 148
2.2. Mesih 149
2.3. Kilise 151
2.4. Asli Günah ve Kurtuluş 152
2.5. Kutsal Kitap 152
2.6. Kader 154
2.7. Kurtuluş Süreci: Etkin Çağrı ve Aklanma 156
2.8. Ahiret 158
2.9. Evlilik ve Boşanma 159
2.10. Cenaze Törenleri 160
2.11. İbadetler 161
2.11.1. Sakramentler 161
2.11.2. Kilisede Mezmur ve Enstrümanın Yeri 166
2.11.3. Dua 168
2.11.4. Oruç 168

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İDARİ ve SOSYAL KONULAR 171
1. PRESBİTERYEN KİLİSE İDARE SİSTEMİ 171
1.1. Kilise Görevlileri 174
1.1.1. Presbiterler 174
1.1.2. Diyakozlar 178
1.2. İdari Kurullar 179
2. RAHİPLİK EĞİTİMİ ve KADINLARIN KONUMU 183
3. HOMOSEKSÜELLERİN DURUMU 186
4. KİLİSE-İKTİDAR İLİŞKİSİ 186
5. DİĞER KİLİSELERLE İLİŞKİLER 193
6. MİSYONERLİK FAALİYETLERİ 196
6.1. Misyonerlik Teşkilatları 197
6.2. Yurtdışı Misyonerlik Alanları 205
7. EĞİTİM KURUMLARI 213
8. KÖLELİK SORUNU 216
9. ALKOLLÜ İÇKİLER 221

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DEKİ PRESBİTERYENLER 229
1. ANADOLU'DA PRESBİTERYEN MİSYONERLİĞİ 230
1.1. Osmanlı Döneminde Misyonerlik Faaliyetleri 230
1.1.1. Presbiteryenlerin Anadolu'ya Girişi 230
1.1.2. Presbiteryenlerin Anadolu'daki Faaliyetleri 232
1.1.3. Misyonerler ve Gerginleşen Türk-Amerikan İlişkileri 238
1.2. Cumhuriyet Dönemi Misyonerlik Faaliyetleri 239
1.2.1. Rahipliğe Yükselen Türk: Haluk Fikret 240
1.2.2. Turgay Üçal ve Presbiteryenlerin Yükselişi 241
2. TÜRK DÜNYASI PRESBİTERYEN KİLİSESİ 243
2.1. Kilisenin Kuruluşu ve Gelişimi 243
2.2. Kilisenin İdari Yapılanması 244
2.2.1. Kilise Görevlileri 245
2.2.2. Kilise Kurulları 247
2.3. İbadetler 249
2.4. Cemaat Yapısı 253
2.5. Diğer Hıristiyan Kiliselerle İlişkiler 254
2.6. Misyonerlik Faaliyetleri 256
2.7. Kiliseye Üyelik ve Kiliseden Atılma 264
2.8. Devlet ile İlişkiler 265
2.9. İçkiye Bakış 266
2.10. Gelir Kaynakları 266
2.11. Kilisenin Kimliği 267

SONUÇ 273
EK: ABD'de Bazı Presbiteryen Eğitim Kurumları 285
KAYNAKÇA 289
DİZİN 301